

XÂY DỰNG ĐẢNG VỀ ĐẠO ĐỨC THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

✦ PHẠM NGỌC HÒA

Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Đồng Tháp

TS PHẠM HỮU DOANH

Trường Đại học Đà Lạt

• **Tóm tắt:** *Xây dựng Đảng (XDD) về đạo đức là vấn đề bức thiết luôn được Đảng ta quan tâm thực hiện. Ngay từ khi chuẩn bị thành lập Đảng, cũng như trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam (CMVN), Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến công tác này. Từ quan điểm của Người, trong các Văn kiện Đại hội của Đảng, vấn đề XDD về đạo đức luôn được đề cao, đặc biệt Đại hội XIII của Đảng đã kế thừa, bổ sung và hoàn thiện với nhiều nội dung, giải pháp đồng bộ nhằm nâng cao hiệu quả XDD về đạo đức.*

• **Từ khóa:** *Cán bộ, đảng viên; Đại hội XIII; tư tưởng Hồ Chí Minh; xây dựng Đảng về đạo đức.*

1. Kết quả đạt được trong công tác xây dựng Đảng về đạo đức theo tư tưởng Hồ Chí Minh

XDD về đạo đức là làm cho mỗi đảng viên ngày càng trưởng thành hơn, luôn tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với nhân dân, tự giác tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống, thực sự là tấm gương sáng trước quần chúng, trước tập thể cơ quan, đơn vị mình..., góp phần XDD ta trở thành một Đảng chân chính, vĩ đại, thực sự văn hóa, văn minh.

XDD về đạo đức được Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt ra ngay từ khi chuẩn bị thành lập Đảng, cũng như trong suốt quá trình lãnh đạo CMVN. Trong tác phẩm Đường Cách mệnh (1927), Nguyễn Ái Quốc đặt lên hàng đầu 23 tiêu chí về tư cách một người cách mệnh, trong đó, Người nhấn mạnh những điểm sau: “Cần kiệm. Hòa mà không tư. Cả quyết sửa lỗi mình... Không hiếu danh, Không kiêu ngạo. Nói thì phải làm... Hy sinh. Ít lòng tham muốn về vật chất”⁽¹⁾. Bởi theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng ta là đại biểu cho trí tuệ, danh dự, lương tâm của dân tộc, nên Đảng phải là đạo đức,

là văn minh. Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu ba nguyên tắc cơ bản mà được xem là ba nội dung quan trọng trong XDD về đạo đức mà mỗi cấp ủy, tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên cần quan tâm để thực hiện: *Thứ nhất*, nói đi đôi với làm, phải nêu gương về đạo đức. Nói đi đôi với làm trước hết là sự nêu gương tốt, trong đó, có sự làm gương của thể hệ đi trước với thể hệ đi sau. *Thứ hai*, xây đi đôi với chống. Xây dựng đạo đức phải được tiến hành bằng giáo dục, từ gia đình đến nhà trường và toàn xã hội. Đồng thời chống lại cái tiêu cực mà trước hết là chống chủ nghĩa cá nhân (CNCN). Xây và chống có quan hệ mật thiết với nhau, bổ sung và hỗ trợ nhau. *Ba là*, phải tu dưỡng đạo đức suốt đời.

Thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945, Đảng ta trở thành Đảng cầm quyền, yêu cầu XDD về đạo đức càng trở nên bức thiết. Trong Di chúc, Người căn dặn: “Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng (ĐĐCM), thật sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người

lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”⁽²⁾. Hồ Chí Minh cho rằng phẩm chất và năng lực của người cán bộ, đảng viên phải gắn chặt với nhau, tạo điều kiện cho nhau phát triển và cuối cùng phải thể hiện ở kết quả hoàn thành nhiệm vụ chính trị được giao. Theo Người, xây dựng một đội ngũ cán bộ đoàn kết nhất trí, trung thành với chủ nghĩa Mác - Lênin, với Tổ quốc xã hội chủ nghĩa (XHCHN), có nhiệt tình và năng lực thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ chính trị của Đảng là yêu cầu quan trọng để XDĐ vững mạnh.

Thấm nhuần đạo đức và những chỉ dẫn của Người, Đảng Cộng sản Việt Nam trong quá trình lãnh đạo cách mạng luôn đề cao ĐĐCM, chú trọng giáo dục, rèn luyện cán bộ, đảng viên. Nhờ đó, sau 35 năm đổi mới, từ một nước nghèo, cơ sở vật chất - kỹ thuật, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội lạc hậu, trình độ thấp, Việt Nam đã vươn lên đạt nhiều thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay. Tuy nhiên, sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta vẫn đứng trước nhiều khó khăn, thách thức. Bốn nguy cơ mà Đảng ta đã cảnh báo vẫn còn tồn tại, có mặt còn gay gắt hơn. Các thế lực thù địch tìm mọi cách tăng cường chống phá sự nghiệp cách mạng của Đảng ta, dân tộc ta, phủ nhận vai trò lãnh đạo của Đảng, chia rẽ Đảng với nhân dân, hòng lật đổ Đảng và chế độ ta. Tình hình này tác động mạnh, nhiều chiều đến công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và đội ngũ cán bộ, đảng viên, đặt ra yêu cầu phải tiếp tục đẩy mạnh XDĐ về đạo đức.

Trong bối cảnh đó, công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng được Trung ương và cấp ủy các cấp đặc biệt coi trọng, triển khai thực hiện toàn diện, đồng bộ với quyết tâm chính trị cao, nỗ lực lớn, hành động quyết liệt và đạt được nhiều kết quả rõ rệt. Nhận thức và hành động của đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là đảng viên giữ vị trí lãnh đạo, quản lý có chuyển biến tích cực. Đảng đã ban hành Nghị quyết Trung ương 4 khóa XI, khóa XII về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, đã nhận diện 27 biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Cùng với đó, ngày 19-12-2016, Bộ Chính trị đã ban hành Quy định số 55-QĐ/TW “Về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên”, kịp thời chấn chỉnh tác phong công

tác, lối sống xa hoa, lãng phí gây phản cảm trong xã hội và gương mẫu thực hiện nếp sống văn minh, giản dị, tiết kiệm. Đặc biệt, ngày 25-10-2018 Ban Chấp hành Trung ương đã ban hành Quy định số 08-QĐi/TW “Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là ủy viên Bộ Chính trị, ủy viên Ban Bí thư, ủy viên Ban Chấp hành Trung ương”, chỉ rõ 8 nội dung các đồng chí ủy viên Bộ Chính trị, ủy viên Ban Bí thư, ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải gương mẫu đi đầu thực hiện và 8 nội dung phải nghiêm khắc với bản thân và kiên quyết chống; đồng thời, yêu cầu cán bộ giữ chức vụ càng cao càng phải gương mẫu. Song song đó, các cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan, đơn vị đặc xây dựng và ban hành quy định về chuẩn mực đạo đức của cán bộ, đảng viên phù hợp với chức năng, nhiệm vụ và đặc điểm cụ thể của ngành, cơ quan, đơn vị, làm cơ sở để cán bộ, đảng viên tu dưỡng, rèn luyện, phấn đấu trong công tác và sinh hoạt. Nhìn chung, đội ngũ cán bộ, đảng viên đã đề cao tinh thần trách nhiệm, giữ gìn phẩm chất, đạo đức, lối sống; gương mẫu đi đầu, tận tụy với công việc, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Việc xử lý kỷ luật nghiêm những đảng viên vi phạm, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, cả cán bộ đương chức và nghỉ hưu đã giúp mỗi cán bộ, đảng viên tự soi, tự sửa, tự điều chỉnh hành vi, tích cực rèn luyện đạo đức, lối sống, tác phong công tác.

Mặt khác, các cấp ủy, tổ chức đảng đã nghiêm túc chỉ đạo, tổ chức thực hiện tự phê bình và phê bình (TPB&PB) theo tinh thần Nghị quyết Trung ương 4 khóa XI, khóa XII. Bộ Chính trị, Ban Bí thư đã gương mẫu, nghiêm túc thực hiện kiểm điểm TPB&PB; đồng thời, tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, tăng cường kiểm tra, chú trọng gợi ý kiểm điểm đối với những tập thể, cá nhân có biểu hiện vi phạm. Các cấp ủy, tổ chức đảng đã dành nhiều thời gian để kiểm điểm ở cấp mình, trực tiếp dự, chỉ đạo, gợi ý kiểm điểm đối với tập thể, cá nhân thuộc quyền quản lý; coi trọng theo dõi, đôn đốc, kiểm tra việc sửa chữa, khắc phục hạn chế, khuyết điểm sau TPB&PB.

Bên cạnh, việc đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh theo Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị đã trở thành nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên của mỗi tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên, góp phần quan

trọng vào công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng; kiểm chế, ngăn chặn tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; tích cực bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch; củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ XHCN. Đồng thời, ngày 18-5-2021, Bộ Chính trị có Kết luận số 01-KL/TW về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW, ngày 15-5-2016 của Bộ Chính trị khóa XII “Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”, trong đó tập trung làm tốt ba nội dung: Học tập, làm theo Bác và nêu gương của cán bộ, đảng viên.

Nhìn chung, công tác XDĐ về đạo đức đã góp phần rèn luyện phẩm chất ĐĐCM, chống CNCN, cơ hội, thực dụng, “lợi ích nhóm”, những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý và người đứng đầu các tổ chức, cơ quan, đơn vị. Bên cạnh, XDĐ về đạo đức còn giúp xây dựng đội ngũ cán bộ có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng, có trách nhiệm và động cơ đúng đắn, tiên phong, gương mẫu, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Những kết quả nêu trên là nhân tố quan trọng, góp phần vào sự thành công của công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đạt được kết quả này là do nhiều nguyên nhân, nhưng nguyên nhân quan trọng nhất là có sự lãnh đạo, chỉ đạo đúng đắn của Đảng trong giải quyết kịp thời, có hiệu quả nhiều vấn đề mới nảy sinh trong thực tiễn; sự tham gia tích cực và có hiệu quả của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội; sự phối hợp đồng bộ của cả hệ thống chính trị; sự nỗ lực của đội ngũ cán bộ, đảng viên và sự tham gia có trách nhiệm của nhân dân.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác XDĐ về đạo đức vẫn còn có những hạn chế. Đó là việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa thường xuyên, một số suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống; vẫn còn tình trạng nói không đi đôi với làm; không tuân thủ nguyên tắc của Đảng; quan liêu, tham nhũng, lãng phí (TNLP), CNCN, cơ hội, thực dụng, bè phái, gây mất đoàn kết nội bộ; chưa nêu cao ý thức trách nhiệm trước

tổ chức, cơ quan, đơn vị, địa phương và nhân dân. Trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên chưa trở thành nền nếp, hiệu quả chưa cao. Việc đấu tranh với các biểu hiện lệch lạc về đạo đức, lối sống chưa mạnh mẽ. TPB&PB ở một số nơi còn hình thức; tình trạng nể nang, né tránh, ngại va chạm; một bộ phận cán bộ, đảng viên thiếu tự giác nhận khuyết điểm và trách nhiệm của mình đối với nhiệm vụ được giao. Giám sát của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên ở một số nơi chưa thường xuyên, hiệu quả thấp⁽³⁾.

Trước tình hình trên, Đại hội XIII của Đảng nhấn mạnh: “Tập trung XDĐ về đạo đức, tích cực đấu tranh phòng, chống quan liêu, TNLP, tiêu cực; ngăn chặn, đẩy lùi có hiệu quả tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ gắn với đẩy mạnh học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; phát huy thật tốt trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên theo phương châm chức vụ càng cao càng phải gương mẫu⁽⁴⁾. Đồng thời, “Tăng cường công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ; nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền, sức chiến đấu của Đảng và hiệu lực, hiệu quả quản lý của Nhà nước. Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương thức lãnh đạo của Đảng. Phát huy sự đoàn kết, thống nhất trong Đảng, trước hết là Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư⁽⁵⁾”.

2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác xây dựng Đảng về đạo đức theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong bối cảnh hiện nay

Một là, các cấp ủy, tổ chức đảng và người đứng đầu các cơ quan, đơn vị cần kiên quyết, kiên trì thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XI, khóa XII về XDĐ gắn với đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh và xem đây là nhiệm vụ quan trọng thường xuyên hàng ngày để ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Thực hiện nghiêm TPB&PB từ Trung ương đến chi bộ; cấp ủy cấp trên chủ động gợi ý kiểm điểm đối với tập thể, cá nhân ở những nơi có vấn đề phức tạp, có biểu hiện suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”.

Đồng thời, tăng cường mối quan hệ giữa Đảng và nhân dân, chăm lo tốt đời sống của nhân dân; thật sự tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân; củng cố và xây dựng tổ chức đảng trong sạch, làm cho Đảng thật sự xứng đáng là người lãnh đạo và người đầy tớ trung thành của nhân dân.

Hai là, các cấp ủy, tổ chức đảng cần đẩy mạnh chỉ đạo việc học tập, rèn luyện phẩm chất đạo đức, lối sống; kiểm tra, giám sát việc tự rèn luyện và giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho cán bộ, đảng viên. Tăng cường giáo dục ĐĐCM, làm cho mỗi cán bộ, đảng viên thấy rõ bổn phận và trách nhiệm của mình, luôn vững vàng trước mọi khó khăn, thách thức và không bị cám dỗ bởi vật chất, danh vọng; đấu tranh có hiệu quả với mọi biểu hiện của CNCN, bệnh quan liêu, cơ hội, cục bộ, bè phái, mất đoàn kết nội bộ. Nâng cao ý thức tu dưỡng, rèn luyện ĐĐCM suốt đời, thường xuyên “tự soi”, “tự sửa” và nêu cao danh dự, lòng tự trọng của người đảng viên. Kịp thời biểu dương những điển hình tiên tiến, những tấm gương sáng về đạo đức, lối sống; đấu tranh mạnh mẽ với các biểu hiện lệch lạc và xử lý nghiêm những hành vi vi phạm đạo đức, lối sống.

Ba là, tiếp tục nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện các chuẩn mực ĐĐCM phù hợp với cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư và truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc để làm cơ sở cho cán bộ, đảng viên tự giác tu dưỡng, rèn luyện, tự điều chỉnh hành vi ứng xử trong công việc. Xây dựng và hoàn thiện các quy định về thực hiện nguyên tắc tập trung dân chủ, TPB&PB, đẩy mạnh thực hiện chất vấn trong Đảng; xây dựng quy định về thẩm quyền, trách nhiệm của người đứng đầu trong quản lý, sử dụng cán bộ, công chức, gắn với việc tổ chức thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao; có cơ chế giám sát chặt chẽ của tổ chức đảng và nhân dân, kịp thời thay thế những người không hoàn thành nhiệm vụ.

Bốn là, cán bộ, đảng viên cần nghiêm túc thực hiện các quy định về trách nhiệm nêu gương; người có chức vụ càng cao, cương vị càng lớn càng phải gương mẫu trong tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất đạo đức, lối sống, phong cách, tác phong, lễ lối công tác để nhân dân noi theo; phải thể hiện được tư tưởng vững vàng, quan điểm đúng đắn, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm; có phong cách lãnh đạo khoa học, dân chủ, sâu sát thực tiễn,

thật sự là hạt nhân đoàn kết, quy tụ, tạo động lực và phát huy trí tuệ tập thể. Nêu gương phải thực sự trở thành một nội dung quan trọng trong phương thức lãnh đạo của Đảng. Đồng thời, coi trọng công tác kiểm tra, giám sát trong Đảng, kết hợp với phát huy vai trò giám sát của báo chí và nhân dân đối với việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên.

Năm là, tích cực giáo dục, rèn luyện, quản lý chặt chẽ cán bộ, đảng viên, đấu tranh với các hiện tượng thoái hóa, biến chất, siết chặt kỷ luật của Đảng. Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức cả về phẩm chất đạo đức, năng lực lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành, quản lý nhà nước; có cơ chế loại bỏ, bãi miễn những cán bộ, công chức không hoàn thành nhiệm vụ. Đồng thời, kết hợp giữa giữ vững kỷ luật, kỷ cương của Đảng, đề cao pháp luật của Nhà nước với giáo dục, bồi dưỡng nhân cách, ĐĐCM cho cán bộ, đảng viên. Tăng cường giáo dục toàn Đảng về mục tiêu, lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; nhiệm vụ, trách nhiệm và đạo đức của người cán bộ, đảng viên. Thực hiện có cơ hiệu quả việc giám sát của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu và cán bộ chủ chốt.

Sáu là, kiên quyết và thường xuyên đấu tranh phòng, chống quan liêu, TNLP; thực hành tiết kiệm; xử lý nghiêm minh những cán bộ, đảng viên sai phạm, đồng thời tăng cường tuyên truyền, biểu dương gương những cán bộ, đảng viên tốt có tinh thần trách nhiệm trong XĐĐ. Chủ động xây dựng cơ chế phòng ngừa, răn đe, ngăn chặn có hiệu quả quan hệ “lợi ích nhóm”; thực hiện cải cách hành chính, tư pháp; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát; nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác phòng, chống TNLP ■

⁽¹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1998, tập 1, tr.16

⁽²⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2009, tr.24

^{(3), (5)} Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2021, tập 2, tr.178-179, 229

⁽⁴⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Sdd, tập 1, tr.41.